

ระบบโลจิสติกส์ ภายในโรงพยาบาล

โลจิสติกส์ (Logistics) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ซึ่งรวมถึงการวางแผนการดำเนินการ การควบคุม การไหลเวียน การจัดเก็บวัสดุ สินค้า การบริการ และสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพจากแหล่งจุดกำเนิดของวัตถุดิบ จนถึงจุดการใช้งาน เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้วยความถูกต้อง และเหมาะสมตามจังหวะเวลา มีคุณภาพ ปริมาณ ต้นทุน และสถานที่ตามที่กำหนด

โลจิสติกส์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ 3 ส่วน คือ

- 1) สินค้า / บริการ (Material Flow) เป็นการไหลของวัตถุดิบ วัสดุ
- 2) ข้อมูล (Information Flow) เป็นการไหลของข้อมูลเพื่อการสื่อสาร เช่น ต้องการสินค้าอะไร จำนวนและราคาเท่าใด
- 3) เงินหรือผลตอบแทนอื่น (Financial Flow) เป็นการไหลของเงินทุน เช่น ค่าสินค้าหรือบริการที่ต้องจ่ายเพื่อสินค้าหรือบริการที่จะได้รับ

ระบบโลจิสติกส์ภายในโรงพยาบาล โดยทั่วไปโรงพยาบาลส่วนใหญ่ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านโลจิสติกส์ โดยเฉพาะ ดังนั้นการขนส่งสินค้า / บริการที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วย เช่น ยา เวชภัณฑ์ หรืออุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ รวมทั้งการขนส่งสิ่งส่งตรวจ หรือแม่กระทั่งพัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการภายในโรงพยาบาล จึงอยู่ภายใต้การจัดการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบสินค้า / บริการนั้น ๆ ทำให้การบริหารจัดการดังกล่าวอาจไม่เป็นระบบ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องไม่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ ที่เป็นต้นทุนพื้นฐานสำคัญของค่าใช้จ่ายภายในโรงพยาบาล

การดูแลผู้ป่วย เช่น ยา เวชภัณฑ์ หรืออุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ รวมทั้งการขนส่งสิ่งส่งตรวจ หรือแม่กระทั่งพัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการภายในโรงพยาบาล จึงอยู่ภายใต้การจัดการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบสินค้า / บริการนั้น ๆ ทำให้การบริหารจัดการดังกล่าวอาจไม่เป็นระบบ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องไม่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ ที่เป็นต้นทุนพื้นฐานสำคัญของค่าใช้จ่ายภายในโรงพยาบาล

*สภาพการณ์ขนส่งปัจจุบัน	ปัญหาที่พบ	ผลกระทบที่เกิดขึ้น
1. หน่วยงานที่เบิกมารับที่หน่วยบริการ : แต่ละหน่วยงาน / หอผู้ป่วย ส่งเจ้าหน้าที่มารับสินค้านั้น ๆ ที่หน่วยบริการ และนำสินค้านั้นกลับไปด้วยตนเอง	- จำนวนคนที่ทำหน้าที่ขนส่งแต่ละวันมีมาก - ยังขาดระบบบริหารจัดการให้มีการใช้ทรัพยากร / เจ้าหน้าที่ในการเบิกพร้อมกันระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีรอบเวลาในการเบิกชัดเจนและมีปริมาณสินค้าพอดีกับการขนส่งในแต่ละเที่ยว	- แม่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ ต้องสูญเสียเวลาในการปฏิบัติภาระงานหลักอื่น ๆ ไปกับการขนส่ง - เพิ่มการใช้ทรัพยากรส่วนกลาง เช่น ลิฟต์ ถนน
2. หน่วยบริการไปส่งยังหน่วยงานที่เบิก : หน่วยบริการให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้นำส่งสินค้านั้น ๆ ไปยังหน่วยงาน/หอผู้ป่วย	- ระยะทางระหว่างหน่วยงานที่เบิกและหน่วยบริการไกลมาก รวมทั้งปัญหาด้านการจราจรระหว่างเส้นทาง - เกิดคอขวดในการบริการบางกระบวนการ แต่เกิดการว่างของบางกระบวนการในเวลาเดียวกัน	- ต้นทุนค่าขนส่งแพงขึ้น - การจัดการการใช้ทรัพยากรในการขนส่งยังไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นเพื่อให้ระบบโลจิสติกส์ภายในโรงพยาบาลมีการบริหารจัดการทั้งด้าน คน สิ่งของ และข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน และมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ลดความสูญเสียในการทำงานประจำของบุคลากร จึงจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลภาระงาน ต้นทุนในการขนส่งของแต่ละสินค้า ขอบเขตในการดำเนินงาน ปริมาณความต้องการสินค้า รวมถึงเส้นทางการขนส่งสินค้าแต่ละประเภท เพื่อหาโอกาสและความเป็นไปได้ในการออกแบบกระบวนการการไหลของสินค้า / บริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในมุมของต้นทุน เวลา และกำลังคน โดยมีเป้าหมาย คือ ขนส่งถูกที่ (Right Place / Destination) ถูกเวลา (Right Time) ถูกปริมาณ (Right Quantity) มีคุณภาพ (Right Quality / Condition) ภายใต้อัตราและต้นทุนที่เหมาะสม (Right Cost)

* ที่มา : Healthcare Supply chain and Logistics โดย รศ. ดร. ดวงพรรณ กริชชาญชัย ศูนย์การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสุขภาพ (LogHealth) คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล